

Statens vegvesen
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Deres ref

Vår ref
26/702-

Dato
26. februar 2026

Habilitetsvurdering

1. Bakgrunn

Vi viser til i e-post 13. februar 2026 fra Statens vegvesen hvor det bes om en habilitetsvurdering av vegdirektør Ingrid Dahl Hovland ifm. signering av kontrakt for fellesprosjektet Arna-Stanghelle.

Departements vurdering er basert på opplysninger forelagt fra Statens vegvesen i e-poster av henholdsvis 12., 13., 16., 20. og 23. februar, samt muntlig dialog 10. og 11. februar.

Saken gjelder habilitetsvurdering av vegdirektøren ifm. inngåelse av kontrakt med Norconsult Norge AS og Dr. Ing. A. Aas-Jakobsen AS for rådgivning knyttet til fellesprosjektet Arna-Stanghelle. Kontrakten har en verdi på 2,2 mrd. kroner og går over 8 år. Kontrakten dekker prosjektering, utarbeiding av konkurransegrunnlag og bistand til oppfølging. Tildeling av kontrakt er medelt tilbyderne ved brev av 9. februar i år og kontrakten skal signeres etter karenstidens utløp.

Vegdirektørens sønn er ansatt i Dr. Ing. A. Aas-Jakobsen AS. Han har vært ansatt siden 2019. Dr. Ing. A. Aas-Jakobsen AS et heleid datterselskap i Norconsult-konsernet (etter oppkjøp av Aas-Jakobsen gruppen i 2025), og har om lag 160 ansatte. Sønnen har ikke en ledende stilling i selskapet og er heller ikke direkte involvert i det konkrete prosjektet. Han har aksjer for om lag 160 000 kroner i Norconsult ASA.

Vegdirektøren orienterte departementet muntlig 10. februar i år om at hun var inhabil for signering av nevnte kontrakt. Departementet opplyste om at ingen i Statens vegvesen da kunne undertegne kontrakten, og at departementet ville komme tilbake til hvordan dette videre håndteres. I samtale 11. februar ble vegdirektøren orientert om at ved inhabilitet vil departementet oppnevne en settedirektør som utnevnes i statsråd. Etter ytterligere vurderinger ba Statens vegvesen i e-post 13. februar på bakgrunn av usikkerhet knyttet til habilitetsvurderingen om departementets vurdering av vegdirektørens habilitet.

2. Rettslig utgangspunkt

2.1. Forvaltningslovens habilitetsregler

Forvaltningslovens regler om habilitet gjelder for offentlige tjenestemenn og andre som utfører tjeneste for et forvaltningsorgan jf. forvaltningsloven § 10. Reglene for vurderingen av når en tjenestemann er inhabil er regulert i forvaltningsloven § 6. Habilitetsspørsmålet må alltid vurderes konkret, med utgangspunkt i omstendighetene i den enkelte saken som skal behandles.

Det er vår vurdering at forholdet ikke er omfattet av de automatiske inhabilitetsgrunnene som følger av forvaltningsloven § 6 første ledd.

Forholdet må derfor vurderes etter forvaltningsloven § 6 annet ledd som angir at en tjenestemann er inhabil dersom det foreligger andre «særegne forhold» som er «egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet». Ved vurderingen av forvaltningsloven § 6 annet ledd skal det blant annet legges vekt på om avgjørelsen kan innebære en «særlig fordel, tap eller ulempe for ham selv eller noen som han har nær personlig tilknytning til».

Lovavdelingen har uttalt at det er klart at relasjonen mellom en forelder og et barn normalt vil være omfattet av formuleringen «nær personlig tilknytning», jf. JDLOV-2023-4798.

Bestemmelsen åpner for en bred og skjønnsmessig vurdering som må gjøres i lys av de sentrale hensynene bak habilitetsreglene, som er å sikre korrekte avgjørelser og bidra til å opprettholde tilliten og troverdigheten til forvaltningen, se for eksempel Rt. 1996 s. 64.

Formuleringen «egnet til» viser at det sentrale er hvordan forholdet fremstår utad. Tjenestemannen anses som inhabil dersom det foreligger særegne omstendigheter som objektivt sett er egnet til å svekke publikums tillit til upartiskheten ved behandling av den konkrete saken. Tolkningen innebærer at en tjenestemann kan anses inhabil selv om det reelt sett ikke er grunn til å tro at vedkommende lar seg påvirke. Ved vurderingen er det derfor naturlig å se hen til om forholdene i saken etter en objektiv målestokk gir omverdenen en rimelig og saklig grunn til å tvile på tjenestemannens upartiskhet. I denne vurderingen vil det være relevant å se hen til sakens art og hvilken betydning det har for de aktuelle personene.

Selv om det foreligger et «særegent forhold», fører ikke det automatisk til inhabilitet. Det er bare når den særlige tilknytningen til saken er «egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet» at vedkommende er inhabil. Denne vurderingen er objektiv. Det betyr at det ikke er avgjørende om en oppdragsgiver stoler på at den aktuelle medarbeideren vil være uberørt av tilknytningen. Det er heller ikke avgjørende om vedkommende selv tenker at tilknytningen ikke vil påvirke utførelsen av arbeidsoppgaver. Det avgjørende for vurderingen er hvordan omverdenen oppfatter tilknytningen mellom tjenestemannen, saken og dens berørte parter. Hvis tilknytningen er av en slik karakter at omverdenen kan ha grunn til å tro at tjenestemannen har en interesse i et bestemt utfall, vil tilknytningen svekke publikums tillit til forvaltningen. I slike situasjoner fører derfor tilknytningen til inhabilitet, selv om den ikke nødvendigvis har hatt noen innvirkning, og selv om de som avgjør habilitetsspørsmålet stoler på at vedkommende vil opptre upartisk.

2.2. Habilitet i offentlige anskaffelser

Den aktuelle saken omhandler tildeling av en kontrakt som ledd i en offentlig anskaffelse. Forvaltningslovens regler om habilitet gjelder også for gjennomføringen og oppfølgingen av offentlige anskaffelser, jf. anskaffelsesforskriften § 7-5 og forsyningsforskriften § 7-4.

Tilliten til offentlig sektor er et sentralt hensyn bak formålsbestemmelsen i § 1 i anskaffelsesloven. Det er viktig at de personene hos oppdragsgiveren som bistår i anskaffelsesprosessen, ikke har bindinger til leverandørene som gjør at det kan reises tvil om beslutninger i anskaffelsesprosessen kun er basert på forretningsmessige hensyn. Allmennheten må kunne ha tillit til at ingen av leverandørene er favorisert, samt at konkurransen er åpen og reell. Kravet til habilitet er derfor skjerpet i en konkurransesituasjon. Dette kommer blant annet til uttrykk i Høyesteretts avgjørelser i Rt. 1998 side 1398 og Rt. 2007 s. 983. I sistnevnte avgjørelse uttaler Høyesterett at det «lettere oppstår inhabilitet når det er tale om en konkurransesituasjon enn hva tilfellet er hvor det ikke er andre parter», jf. avsnitt 82.

Den lavere terskelen for inhabilitet i saker som har et konkurranseelement er også lagt til grunn av lovavdelingen som har uttalt at «tilstedeværelsen av et slikt konkurranseelement er et moment som trekker i retning av inhabilitet i anskaffelsessakene. Både ved valg av tilbyder og på andre punkter vil avgjørelser i saker om offentlige anskaffelser kunne innebære betydelige elementer av skjønn selv om forholdene her kan variere nokså mye fra tilfelle til tilfelle.», jf. JDLOV-2012-6628.

2.3 Uttalelser fra lovavdelingen om habilitet av særlig betydning

Det er særlig lovavdelingens vurdering av om statsråd Kjersti Toppe var inhabil til å behandle saker i regjeringen som berører Equinor ASA (Equinor) [§ 6 - Vurdering av habilitet – statsråd Kjersti Toppe - regjeringen.no](#) datert 15. mars 2024, som synes å være relevant for denne saken. Toppes datter var ansatt i Equinor, og hadde aksjer i selskapet gjennom et aksjespareprogram for ansatte.

Habilitetsvurderingen av Toppe gjaldt ikke konkrete avgjørelser knyttet til Equinor, men fastslår noen generelle utgangspunkt ved vurderingen av habilitet som følge av at nærstående er ansatt i og eier aksjer i et selskap som er part i, eller berørt av, en sak.

Lovavdelingen vurderte i Toppe-saken at det forhold at Toppes datter er ansatt som ingeniør i Equinor, ikke alene kunne begrunne inhabilitet med mindre det foreligger helt særlige omstendigheter. Imidlertid kunne inhabilitet tenkes dersom avgjørelsen gjaldt en sak som spesifikt og temmelig direkte angikk statsrådets datter og hennes arbeidssituasjon, der hun kunne ha en ikke uvesentlig økonomisk interesse eller en betydelig personlig interesse i utfallet av saken, eller der statsrådets datter på annen måte hadde utvist et særlig engasjement for saken.

Lovavdelingen kom i denne saken til at Toppe som et generelt utgangspunkt ikke var inhabil til å delta i regjeringsbehandling av saker hvor Equinor er part eller har sterke interesser i utfallet. Lovavdelingen la her særlig vekt på det skillet som må trekkes mellom statsrådets og dennes ektefelles eget eierskap og andre nærståendes eierskap, at det dreier seg om en liten eierandel i et svært stort selskap og at Toppes rolle i saker knyttet til selskapet forutsettes å være begrenset til den som ligger i å være medlem av regjeringskollegiet.

Videre uttalte lovavdelingen at for at inhabilitet skal inntre antar de at det må, ved en aksjeordning som dette, foreligge andre, supplerende momenter før det samlet vil foreligge

slike særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til statsrådets upartiskhet. Det ble her lagt til grunn at det samme trolig langt på vei ville gjelde dersom verdien av datterens aksjer skulle øke eksempelvis til 200 000 kroner, men lovavdelingen presiserte her at ved en slik økning skal det imidlertid noe mindre til av andre momenter før det etter en helhetsvurdering kan foreligge inhabilitet.

2.4. Dialog med lovavdelingen

SD har hatt dialog med lovavdelingen om saken.

Lovavdelingen viser til at etter deres syn er habilitetsspørsmålet i dette tilfellet ikke opplagt. Videre at saken har flere likhetpunkter med uttalelsen i JDLOV-2023-4798 (Toppe), både når det gjelder relasjon (tjenestepersonen og dennes voksne barn), den nærstående ansettelsesforhold, aksjenes verdi og investeringens karakter.

Toppe-uttalelsen knytter seg ikke til en konkret sak, men gir generell veiledning til vurdering av habilitet i saker som berører det aktuelle selskapet. I uttalelsen ble det lagt til grunn at datterens aksjer i Equinor til en verdi av rundt 110 000 kroner som et generelt utgangspunkt ikke medførte at statsråden var inhabil i saker som berørte selskapet. Det ble videre lagt til grunn at det samme langt på vei ville gjelde dersom verdien av aksjene skulle øke til 200 000 kroner, men at det ved en slik økning skulle noe mindre til av andre supplerende momenter før det etter en helhetsvurdering kunne foreligge inhabilitet. Voksne barns aksjer av en verdi som i SDs sak (ca. 160 000 kroner), vil i tråd med Toppe-uttalelsen, som et utgangspunkt ikke i seg selv lede til inhabilitet. I denne saken synes det å foreligge andre momenter som kan trekke i retning inhabilitet. Dette gjelder særlig konkurranseelementet og kontraktens størrelse og betydning for selskapet.

3. Departementets vurdering

Det er i denne saken snakk om tildeling av en kontrakt til et selskap der vegdirektørens sønn er ansatt. Videre har sønnen aksjer av en verdi på om lag 160 000 kroner i selskapets morselskap.

Som vist over er det klart at relasjonen mellom en forelder og et barn, som er det denne saken gjelder, normalt vil være omfattet av formuleringen «nær personlig tilknytning». Spørsmålet blir dermed om tildelingen av kontrakten til Norconsult Norge AS og Dr. Ing. A. Aas-Jakobsen AS kan sies å innebære en «særlig fordel, tap eller ulempe» for vegdirektørens sønn, eller innebære et særegent forhold som er egnet til å svekke tilliten til vegdirektørens upartiskhet.

Saken har klare likhetstrekk med Toppe-saken, jf. punkt 2.3. Vegdirektørens sønn eier aksjer i Norconsult ASA til en anslått verdi på om lag 160 000 kroner. Han har videre et ordinært ansettelsesforhold i Dr. Ing. A. Aas-Jakobsen AS, innehar ikke en ledende stilling, og er heller ikke direkte involvert i det konkrete prosjektet.

Som i Toppe-saken legger vi til grunn at ansettelsesforholdet alene ikke kan begrunne inhabilitet med mindre det foreligger helt særlige omstendigheter. Når det gjelder innehav av aksjer med en verdi på om lag 160 000 kroner må det foreligge andre, supplerende momenter før det samlet vil foreligge slike særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til vegdirektørens habilitet. I Toppe-saken ble det lagt til grunn at innehav av aksjer til en verdi av om lag 110 000 kroner ikke i utgangspunktet fører til inhabilitet. Videre la lovavdelingen i Toppe-saken til grunn at det samme i utgangspunktet vil gjelde dersom

verdien på aksjene økte til om lag 200 000 kroner, men at det i slike tilfeller skal noe mindre til av andre momenter før det etter en helhetsvurdering kan foreligge inhabilitet.

Dette tilfellet gjelder en offentlig anskaffelse der det var konkurranse mellom flere tilbydere. Som vist i punkt 2.2. oppstår det lettere inhabilitet når det er tale om en konkurransesituasjon enn hva tilfellet er hvor det ikke er andre parter. Anskaffelsesregelverket er et virkemiddel for å hindre at offentlige innkjøp skjer på en måte som kan undergrave allmennhetens tillit. Det er derfor særlig viktig at anskaffelsene skjer på en måte som vekker tillit utad. Relevante momenter i vurderingen er blant annet kontraktens størrelse og dens betydning for Norconsult Norge AS og Dr. Ing. A. Aas-Jakobsen AS, og for Norconsult-konsernet som helhet.

Den aktuelle kontrakten er beskrevet som norgeshistoriens største rådgivningskontrakt. Avtalen skiller seg ut med «eksepsjonelt» høy verdi, lang varighet og stort omfang, jf. blant annet pressemelding fra Statens vegvesen 9. februar i år. Samlet sett fremstår den strategiske og økonomiske betydningen av utfallet i denne saken som vesentlig, både for Norconsult Norge AS og Dr. Ing. A. Aas-Jakobsen AS, og da også Norconsult-konsernet som helhet.

Aksjer til en verdi av 160 000 kroner er isolert sett ikke grunn til å konstatere inhabilitet, men basert på vurderingene fra lovavdelingen i Toppe-saken skal det mindre til av andre supplerende momenter før det etter en helhetsvurdering kan foreligge inhabilitet ved aksjeinnehav i denne størrelsesorden. I dette tilfelle foreligger det en konkurransesituasjon som senker terskelen for inhabilitet. Videre er det en kontrakt av svært stor verdi, som er unik i dette markedssegmentet. Kontrakten må også sies å være av stor verdi både for selskapene spesielt og konsernet som helhet. Dette gjør at det i denne situasjonen foreligger omstendigheter som kan være egnet til å svekke tilliten til vegdirektørens habilitet. Disse forholdene trekker i retning av inhabilitet.

Etter en samlet vurdering finner Samferdselsdepartement at vegdirektør Ingrid Dahl Hovland er inhabil eller nær grensen til inhabil i denne konkrete saken og det vil bli oppnevnt en settedirektør etter forvaltningsloven § 9.

4. Konsekvenser av inhabilitet

Det følger av forvaltningsloven § 6 tredje ledd at dersom den overordnede tjenestemannen er inhabil, kan avgjørelse i saken heller ikke treffes av en direkte underordnet tjenestemann i samme forvaltningsorgan. Vegdirektøren er øverste leder for Statens vegvesen og hennes inhabilitet vil derfor smitte over på virksomhetens øvrige ansatte. Ved avledet inhabilitet er det kun når man treffer avgjørelse i saken at den underordnede blir inhabil. Underordnet tjenestemann kan fortsatt forberede saken.

Det er derfor et sentralt spørsmål når avgjørelse i saken er truffet. Avgjørelsen om hvem som skal tildeles kontrakten tas ved tildelingsbeslutningen. Staten er først rettslig bundet av kontrakten ved signering, og kan omgjøre sin tildelingsbeslutning frem til dette tidspunkt dersom en finner at beslutningen ikke er i samsvar med anskaffelsesregelverket, jf. forsyningsforskriften § 21-1 fjerde ledd.

Etter hva vi har fått opplyst fra Statens vegvesen ble tildeling av kontrakten gjennomgått i prosjektstyremøte i prosjektet 3. februar og godkjenning av tildelingen ble registret i Statens vegvesens systemer av utbyggingsdirektør Kjell Inge Davik. 4. februar kl. 11.21. Meddelelse om hvem som er tildelt kontrakt ble sendt alle tilbyderne 9. februar.

Etter hva vi har fått av informasjon fra SVV ble vegdirektør kjent med tildelingen i møte med utbyggingsdirektør 4. februar kl. 14. I samme møte ble utbyggingsdirektøren kjent med vegdirektørens mulige inhabilitet. Basert på dette er det ingen grunn til å tro at utbyggingsdirektøren kjente til vegdirektørens mulige inhabilitet på tidspunktet for tildelingsbeslutning.

Avgjørelsen om tildelingen ble derfor truffet på et tidspunkt der vedkommende ikke var kjent med at vegdirektørens sønn hadde eierinteresser i selskapet og at hun var inhabil. Saksbehandlingsfeilen kan dermed ikke ha virket bestemmende på avgjørelsens innhold. Da beslutning om tildeling ble tatt var vegdirektøren heller ikke kjent med at Norconsult AS og Dr. Ing. A. Aas-Jacobsen AS var blant tilbyderne. Vår vurdering er derfor at dette ikke kan ha påvirket tildelingsbeslutningen.

5. Videre oppfølging

Statens vegvesen gjennomfører årlig et stort antall anskaffelser. Gode systemer for håndtering av habilitet er viktig for tilliten til offentlige anskaffelsesprosesser. Departementet ber om at Statens vegvesen går gjennom sine systemer og rutiner for håndtering av habilitet. I tillegg har Statens vegvesen informert departementet om at de vil iverksette en ekstern gjennomgang av systemer og rutiner. Vi ber om at Statens vegvesen kommer tilbake til Samferdselsdepartementet med en nærmere orientering om plan for arbeidet. Vi vil følge opp funnene av den eksterne gjennomgangen og rutiner for habilitet i vegvesenet i etatsstyringsdialogen.

Med hilsen

Jonas Leirset (e.f.)
ekspedisjonssjef

Anne Berit Stavseth
fagdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer